

Aquagest

"Calidade da auga e do medio ambiente"

*Traballamos día a día en Galicia,
dende fai máis de 25 anos,
cos mellores recursos humanos e
tecnoloxía punta para dispor de
auga boa e suficiente,
aproveitándoa ó máximo e
devolvendoa á natureza limpa e útil*

A XESTIÓN DAS AUGAS É O NOSO LABOR

CASTELAR DE GESTIÓN, S.L.

Avda. de Lugo, 6 - baixo
15702 Santiago de Compostela
Teléfonos 981 595 077 / 981 595 061

**XESTORA DE COOPERATIVAS
DE VIVENDA**

PROMOCIÓN EN:

**Santiago
Padrón
Vigo
Vilalba**

O INTERESE BIOLÓXICO DA SÚA FLORA E VEXETACIÓN

PARQUE NACIONAL DAS ILLAS ATLÁNTICAS

SANTIAGO ORTIZ

Cytisus atlanticus, ESTA XESTA É UNHA DAS PLANTAS DE MAIOR INTERESE ENTRE LA FLORA RARA E AMEAZADA DE GALIZA.

PROBABLEMENTE UNHA DAS MAIS RELEVANTES NOVIDADES PRODUCIDAS ULTIMAMENTE EN GALIZA NO CAMPO DO MEIO AMBIENTE É A POSIBLE DECLARACIÓN DAS ILLAS ATLÁNTICAS COMO “PARQUE NACIONAL”. AINDA QUE SEMELLA QUE NUN PRINCIPIO AS ILLAS A INCLUIR NO DEVANDITO PARQUE ERAN AS CIES, ONS E ONZA, LOBEIRAS E SISARGAS, PARECE QUE FINALMENTE FICOU DESVOTADA A INCLUSIÓN DESTA ÚLTIMA. CON ESTE ARTIGO PRETENDEMOS FACER UNHA PRIMEIRA AVALIACIÓN DO INTERESE BIOLÓXICO QUE ENCERRAN ESTAS ILLAS NO QUE SE REFIRE Á SÚA FLORA E VEXETACIÓN.

Desde o punto de vista fito-xeográfico estas illas están situadas no sector Galaico-Portugués da Provincia Cántabro-Atlántica, dentro da Rexión Eurosiberiana, onde fan parte do chamado piso ou horizonte bioclimático termocolino que é o máis cálido da Europa atlántica. Isto conleva que a nivel de flora e vexetación estas illas sexan por unha banda tipicamente atlánticas e polo tanto presenten estreitas relacións con outras áreas atlánticas europeas, especialmente a través das costas occidentais francesas, das illas británicas e da

cornixa cantábrica. Son exemplo disto plantas como *Rumex rupestris* Le Gall ou *Rumex acetosa* subsp. *biformis* (Lange) Castrov. & Valdés-Bermejo, esta última recentemente localizada en Cornualles, e asociacións vexetais como o *Bostrychio-Halimionietum portulacoidis*, que coloniza os bordos das áreas asulagadas dos esteiros.

Por outra banda, estas illas disfrutan dunha relevante influencia mediterránea que basicamente lles chega a través da costa portuguesa. Exemplo disto son plantas como *Corema album* (L.) D. Don ou *Calendula suf-*

fruticosa Vahl subsp. *algarbiensis* (Boiss.) Nyman e comunidades vexetais como a asociación de dunas secundarias *Iberidetum procumbentis* Bellot 1968).

No que se refire á flora, o interese que presentan estas illas é moi destacable se temos en conta que os ecosistemas costeiros, nomeadamente os complexos praia-duna e os cantís, é onde, en comparación con outros medios, se acha o meirande número de plantas raras e ameazadas da Galiza. Tal e como podemos ollar na táboa 1, nestas illas podemos achar 19 especies e subespecies dun total de

S. Ortiz

pouco mais de 100 que van ser recoleitas no Libro Vermello da flora galega que está actualmente en fase de elaboración, e delas 6 (serían 7 de estar xa publicada a descripción da especie *Cytisus atlanticus*) serán recollidas na Lista Vermella do Estado Español que está tamén en fase de elaboración e no que de xeito moi estrito só se inclúen aquelas especies e subespecies catalogadas como mínimo como vulnerables de acordo cos últimos criterios da IUCN (1994).

Entre todas esas plantas destaca *Rumex rupestris*, un endemismo atlántico que vive preferentemente en cantis e do que, aparte das escasas poboacións galegas centradas sobre todo nestas illas, só se conservan algunhas poboacións na Bretaña francesa e Cornualles amais de dúas poboacións en Gales.

Un caso similar é o de *Linaria arenaria*, unha planta que vive en áreas costeiras e da que, amais das escasas poboacións galegas, existen algunhas poboacións na costa occidental de Francia.

Con todo, probablemente a planta mais emblemática destas illas é *Cytisus atlanticus*, unha xesta recentemente descuberta pois se viña confundindo con *Cytisus striatus* (Hill) Rothm., unha xesta moi común en Galiza. Coñece-se polo momento nas illas de Ons, onde están as súas mellores poboacións, e Sálvora. Polo propio feito de ser esta unha planta leñosa que pode sobardar os 2 metros de altura e por ter unha área tan restrinxida é unha das plantas de meirande interese entre a flora rara e ameazada da Galiza, se non a que mais, polo que constituirá

un dos valores biolóxicos mais relevantes do futuro Parque.

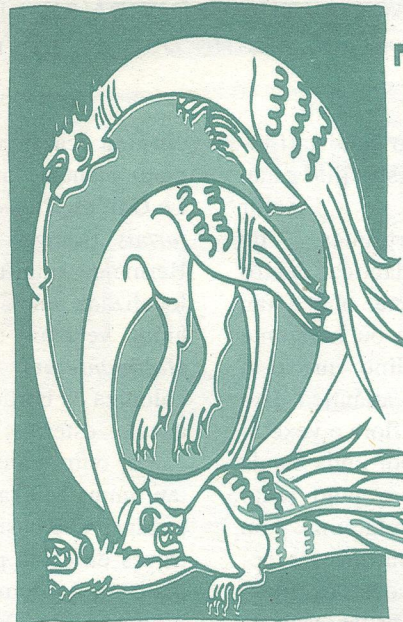
Outras plantas de interese presentes nestas illas son por, exemplo, *Centaureum scilloides* (L. fil.) Samp., *Iberis procumbens* Lange ou *Silene littorea* Brot.,

Desde o punto de vista da vexetación o interese destas illas semella menor que o da súa flora. Como corresponde á súa escasa superficie, a diversidade de habitats e, polo tanto, de comunidades vexetais non é moi destacable. De todas as comunidades vexetais probablemente as de meirande interese son, ao igual que ocorría coa flora, as dos cantis e dos complexos praia-duna con asociacións de área de distribución reducida como os pasteiros gramínoide aeró-halófilos da asociación *Crithmo-Armerietum pubigeræ* e a asociación halo-

casmofítica *Dauco-Festucetum pruinosæ*, ambas dúas dos cantis. Nos complexos praia-duna sobrancean pola súa área reducida as comunidades das dunas estabilizadas entre as que se poden recoñecer comunidades leñosas (*Iberidetum procumbentis*), pasteiros viva-

ces (*Violo-Silenetum littoreæ*) e pasteiros anuais (*Linario-Corynephorietum canescentis*) amais dunha matogueira que coloniza os puntos mais alonxados da praia que, de entre estas illas, só poderemos achar nas Cies: o *Ulic-Coremetum albae*. De todas estas, as catro primeiras están presentes basicamente na Galiza e no Norte de Portugal mentres que as outras dúas son case exclusivamente galaicas.

As comunidades vexetais que ocupan unha meirande superficie nestas illas son igualmente de área de distribución reducida: as matogueiras de toxo e carpazas da asociación *Cisto salvifolii-Ulicetum humili*, presente nas zonas costeiras do Sul da Galiza e Norte de Portugal. Esta aparece intercalada coas matogueiras moderadamente higrófilas da asociación

TARASCA

Entremuros, 13
Compostela • Galiza

Teléfono: 981 572 154

Pepe Salvadores

ILLAS SISARGAS. REIVINDICADA A SÚA INCLUSIÓN NO FUTURO PARQUE POLOS ECOLOXISTAS, FINALMENTE NON SE TIVERON EN CONTA.

Cirsio filipenduli-Ericetum ciliaris.

Polo tanto, e pese á práctica total ausencia do bosque potencial que neste caso sería unha facies termófila da asociación *Rusco-Quercetum roboris*, en conxunto podemos afirmar que o valor destas illas, no que atinxe á súa vexetación, non é en absoluto despreziable se temos en conta que a meirande parte da súa superficie está colonizada por comunidades vexetais singulares que, debido á súa reducida área de dispersión, merecen ser protexidas.

Nunha valoración global pode-se dicir que aínda que moitas das espe-

cies e subespecies e asociacións vexetais destas illas están presentes noutros puntos da costa de Galiza, aquelas albergan unha representación importante da flora e vexetación do noso litoral, de xeito moi especial algunhas das plantas de meirande interese desde o punto de vista da conservación como antes vimos. Se a isto acrecentamos as vantaxes comparativas que ofrecen as illas á hora de constituir unha área protexida pola facilidade de control de visitantes, contaminación, invasións de plantas alóctonas, etc., podemos concluir que a elección das mesmas

para a constitución do Parque, aínda que posiblemente precipitada e pouco meditada pola administración, finalmente semella máis acertada do que nun principio poidese parecer ao menos desde a óptica da flora e a vexetación.

Aínda recoñecendo isto, é importante suliñar como teñen feito outros estudosos do medio ambiente, que sería recomendable a inclusión no Parque doutras áreas costeiras continentais do entorno destas illas de similar valor ecolóxico.

TABOA 1. Especies e subespecies presentes nas illas atlánticas que están recollidas no Libro Vermello da flora galega e na “Lista Roja de la flora española”, ambos en proceso de elaboración.

Especies e subespecies	Libro vermello Galiza	Lista vermella Estado español
<i>Alyssum loiseleurii</i> P. Fourn. (?)	*	*
<i>Angelica pachycarpa</i> Lange	*	
<i>Antirrhinum majus</i> subsp. <i>linkianum</i> (Boiss. & Reuter) Rothm. (?)	*	*
<i>Armeria pubigera</i> (Desf.) Boiss.	*	
<i>Armeria pungens</i> (Link) Hoffmanns. & Link	*	
<i>Asparagus officinalis</i> subsp. <i>prostratus</i> (Dumort.) Corb.	*	
<i>Chaetopogon fasciculatus</i> subsp. <i>prostratus</i> (Hackel & Lange) Laínz (?)	*	*
<i>Corema album</i> (L.) Don	*	
<i>Cytisus atlanticus</i> S. Ortiz & Rodr. Oubiña, ined.	*	
<i>Leucanthemum merinoi</i> Vogt & Castrov.	*	
<i>Leucanthemum pluriflorum</i> Pau	*	
<i>Linaria arenaria</i> DC.	*	*
<i>Mibora minima</i> subsp. <i>littorea</i> (Samp.) S. Ortiz & Rodr. Oubiña	*	
<i>Otanthus maritimus</i> (L.) Hoffmanns. & Link	*	
<i>Rumex acetosa</i> subsp. <i>bifformis</i> (Lange) Castrov. & Valdés-Bermejo	*	
<i>Rumex rupestris</i> Le Gall	*	*
<i>Scilla merinoi</i> S. Ortiz, Rodr. Oubiña & Izco	*	
<i>Spergularia australis</i> (Samp.) Prain	*	*
<i>Ulex europaeus</i> subsp. <i>latebracteatus</i> (Mariz) Rothm.	*	